

An aerial photograph of a coastal town, likely in the Caribbean. The left side of the image shows a vibrant blue and turquoise body of water with numerous sailboats anchored in a marina. A small pier with a thatched roof and a white canopy structure extends into the water. A paved promenade with palm trees runs along the waterfront. To the right, a row of colorful, multi-story buildings with red, orange, yellow, and pink facades lines the street. The buildings have white trim and balconies. A modern, multi-story building with a grey roof and balconies is prominent in the foreground. The background shows a hilly landscape under a cloudy sky.

Good practice Wwft BES Handleiding

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inhoud

1 Governance en algemeen

2 Clïëntacceptatie

3 Transactiemonitoring

4 Clïëntreview

Disclaimer Good practice DNB – doel en samenhang wettelijk kader

In de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES ('Wwft BES') zijn de bepalingen opgenomen die dienstverleners in Caribisch Nederland moeten naleven bij de inrichting van hun bedrijfsvoering om witwassen en financiering van terrorisme via hun dienstverlening tegen te gaan. Om dienstverleners bij te staan in de naleving van deze vereisten is deze Good practice opgesteld. Dienstverleners zijn echter te allen tijde volledig zelf verantwoordelijk voor de naleving van relevante wettelijke bepalingen.

Deze Good practice geeft onderdelen van de Wwft BES schematisch weer en biedt daarnaast aanbevelingen aan dienstverleners in de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme voor Caribisch Nederland. In deze Good practice draagt De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) haar opvattingen uit over de door haar geconstateerde of verwachte gedragingen in de beleidspraktijk, die naar haar oordeel een goede toepassing inhouden van de regels waarop deze Good practice betrekking heeft.

Met deze Good practice beoogt DNB te bereiken dat de dienstverleners het daarin gestelde, de eigen omstandigheden in aanmerking nemende, in hun afweging betrekken, zonder dat zij verplicht zijn dat te doen. De Good practice geeft inzicht in de door DNB geconstateerde of te verwachten gedraging in de beleidspraktijk, is indicatief van aard en sluit daarmee niet uit dat voor dienstverleners een afwijkend, al dan niet strengere toepassing van de onderliggende regels geboden is. De afweging betreffende de toepassing berust bij deze dienstverleners, die zelf volledig verantwoordelijk blijven voor de naleving van de Wwft BES.

De Good practice maakt gebruik van termen die nader zijn gedefinieerd in de art. 1 Wwft BES. Het kan zijn dat in deze Good practice van deze definities of enige andere bepalingen afwijkende termen worden gebruikt. Bij twijfel zijn de wetteksten leidend.

Inleiding

In deze Good practice worden drie kernprocessen uit de Wwft BES schematisch uiteengezet: cliëntacceptatie, cliënt- en transactiemonitoring en cliëntreview. Op dit moment is de Good practice beperkt tot een uiteenzetting van deze en enkele andere verplichtingen uit de Wwft BES. Het document kan op een later moment uitgebreid worden met andere onderdelen van de Wwft BES, waaronder de onderdelen met betrekking tot trustkantoren. Dit stuk vervangt niet de wet, maar dient ter ondersteuning van de toepassing van de Wwft BES. De bepalingen uit de Wwft BES die niet aan de orde komen in dit document zijn onverminderd van toepassing.

De Good practice is gestructureerd als een leidraad voor de dienstverleners op de BES, die onder Wwft BES-toezicht staan van DNB. De hoofdtekst is een feitelijke weergave van de Wwft BES zonder interpretatie van DNB. Daarnaast worden in de vierkante tekstvakken good practices omschreven. Dit kan een interpretatie zijn van de wijze waarop volgens DNB aan een bepaling kan worden voldaan, een of meerdere voorbeelden zijn van de manier waarop invulling aan een bepaling kan worden gegeven, of een indicatie geven van wat DNB in haar toezicht verwacht aan te treffen bij een instelling in de naleving van de Wwft BES.

Deze Good practice is van toepassing op alle dienstverleners die onder de reikwijdte van de Wwft BES en het toezicht van DNB vallen. Deze good practice bevat nog geen uitwerking van de onderdelen die zich specifiek richten tot trustkantoren.

1 Governance en algemeen

Deze Good practice biedt handvatten voor de inrichting van de kernprocessen bij het voorkomen van witwassen en financieren van terrorisme. De Wwft BES schrijft hierbij een aantal organisatorische randvoorwaarden voor.

1.1 Risicoanalyse (art. 1.9 Wwft BES)

Een dienstverlener moet zijn risico's op witwassen en financieren van terrorisme vaststellen en beoordelen, waarbij de maatregelen in verhouding staan tot de aard en de omvang van de dienstverlener. Bij de risicoanalyse houdt de dienstverlener rekening met de risicofactoren die verband houden met het type cliënt, product, dienst, transactie en leveringskanaal en met landen of geografische gebieden. Ook houdt de dienstverlener rekening met de risico's die zijn opgenomen in de nationale risicobeoordeling (NRA BES). Deze risicoanalyse is onderdeel van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA).

De risicoanalyse wordt actueel gehouden. Dit gebeurt periodiek en ook naar aanleiding van actuele gebeurtenissen. De actuele risicoanalyse is vastgelegd en vormt de basis voor de te nemen beheersmaatregelen (gedragslijnen, procedures en maatregelen).

1.2 Interne organisatie (art. 1.10 Wwft BES)

Dienstverleners beschikken over een set aan schriftelijke gedragslijnen, procedures en maatregelen, die een feitelijke weergave vormen van de wijze waarop zij witwas-/terrorismedefinancieringsrisico's en de risico's die specifiek zijn opgenomen in de nationale risicobeoordeling (NRA BES) mitigeren. De gedragslijnen, procedures en maatregelen beschrijven in ieder geval de drie hoofdprocessen die in deze Good practice worden beschreven.

Dienstverleners zorgen dat deze gedragslijnen, procedures en maatregelen regelmatig geëvalueerd worden en actueel worden gehouden. Hier is de door de dienstverlener aangewezen beleidsbepaler¹ verantwoordelijk voor.

De gedragslijnen, procedures en maatregelen zijn evenredig aan de aard en omvang van de dienstverlener. Dat betekent dat een onderneming met hoge risico's over een uitgebreidere en meer diepgaande beschrijving beschikt dan een onderneming met relatief lage risico's.

1.3 Governance (art. 1.11 Wwft BES)

Indien er twee of meer personen verantwoordelijk zijn voor het dagelijks beleid van de dienstverlener, wordt een van die personen aangewezen als verantwoordelijke voor de naleving van de bepalingen uit de Wwft BES, en

dus ook voor de goede uitvoering van de in deze Good practice beschreven processen (de 'Wwft BES beleidsbepaler').

1.4 Compliance en audit

Een dienstverlener beschikt, voor zover passend bij diens aard en omvang, ook over een onafhankelijke en effectieve compliancefunctie. De compliancefunctie is gericht op het controleren van de naleving van de Wwft BES en van de interne regels van de dienstverlener.

Een dienstverlener beschikt, voor zover passend bij diens aard en omvang, over een onafhankelijke auditfunctie. De onafhankelijke auditfunctie controleert de naleving door een dienstverlener van de Wwft BES en de uitoefening van de compliancefunctie.

Het is van belang dat het bestuur, en in het bijzonder de 'Wwft BES beleidsbepaler', zorgt voor een goede (proportionele) inrichting van deze functies.

¹ Art. 1.1 Wwft BES.

Good practices compliancefunctie

Voor de praktijk van de compliancefunctie zijn in ieder geval de volgende punten van belang:

- De positie van de compliancefunctie is vastgelegd in een compliance charter.
- In het compliance charter is vastgelegd dat de compliancefunctie toegang heeft tot alle informatie, tot alle ruimtes en tot alle personen. Ook is vastgelegd aan wie de compliancefunctie rapporteert en dat de compliancefunctie rechtstreeks toegang heeft tot de raad van commissarissen.
- De compliancefunctie beschikt over voldoende professionaliteit, autoriteit, capaciteit en middelen en kan, indien nodig, zelfstandig deskundigheid aantrekken.
- De werkzaamheden van de compliancefunctie zijn vastgelegd in een complianceprogramma. Dit programma wordt zelfstandig vastgesteld door het Hoofd Compliance.
- In het complianceprogramma is voldoende ruimte opgenomen voor het controleren van de naleving van de Wwft BES en het controleren van cliëntendossiers en van transacties.
Over de naleving van de Wwft BES wordt periodiek, bijvoorbeeld ieder kwartaal, gerapporteerd aan de 'Wwft BES beleidsbepaler'.

- Geconstateerde tekortkomingen dienen door het bestuur te worden opgelost, de compliancefunctie ziet hierop toe.
- Het complianceprogramma voorziet in een periodieke actualisering van de analyse van integriteitsrisico's.

Good practices auditfunctie

Voor de praktijk van de auditfunctie zijn in ieder geval de volgende punten van belang:

- De auditfunctie opereert onafhankelijk.
- De auditfunctie controleert ten minste een keer per jaar de naleving van de Wwft BES en de uitoefening van de compliancefunctie.
- De auditfunctie legt de bevindingen vast in een rapport.
- Geconstateerde bevindingen worden door de dienstverlener vertaald naar aanscherping van de maatregelen.

1.5 Proportionaliteit

Bij de proportionele inrichting van bovengenoemde zaken bestaat nauwe betrokkenheid van eventuele beleidsbepalers en met eventuele groepsfuncties/moederrelaties.

2 Clïëntacceptatie

2.1 Zakelijke relatie of relevante incidentele transactie?

- Cliëntenonderzoek wordt gedaan in de volgende gevallen:¹
- Bij het aangaan van een zakelijke relatie: een professionele, of commerciële relatie tussen een dienstverlener en een natuurlijke persoon of een rechtspersoon, die verband houdt met de professionele activiteiten van de dienstverlener en waarvan op het tijdstip dat het contact wordt gelegd, wordt aangenomen dat deze enige tijd zal duren.²
- Waar er geen sprake is van een zakelijke relatie, bij een incidentele transactie:³
 - uitkering uit hoofde van een levensverzekering $\geq$ USD 11.000⁴
 - transactie ten aanzien van voertuigen, edelstenen, edele metalen, sieraden, juwelen dan wel het bemiddelen daarbij $\geq$ USD 11.000⁵
 - transactie in het kader van de exploitatie van hazardspelen waaronder speelcasino's $\geq$ USD 3.000⁶
 - transactie $\geq$ USD 0 in het kader van andere dan de drie hierboven.⁷

Een dienstverlener stemt het cliëntenonderzoek aantoonbaar af op de risicogevoeligheid voor witwassen of financieren van terrorisme van het type cliënt, zakelijke relatie, product of transactie.⁸

Good practice: aantoonbaar afstemmen cliëntenonderzoek

- Dienstverleners voeren beleid dat rekening houdt met de risico's die het type cliënt en het type dienstverlening meebrengen en leggen dit beleid vast.
- De risicobeoordeling van een cliënt wordt conform het beleid van de dienstverlener uitgevoerd en vastgelegd in het cliëntendossier.
- De informatie die de dienstverlener gebruikt bij het cliëntenonderzoek wordt vastgelegd in één cliëntendossier.
- De dienstverlener borgt de naleving van de wettelijke regels en interne regels van de dienstverlener: de compliancefunctie controleert of het cliëntenonderzoek aantoonbaar is afgestemd op de risicogevoeligheid voor witwassen of financieren van terrorisme van het type cliënt, zakelijke relatie, product of transactie.

¹ Art. 2.3, eerste lid, Wwft BES.

² Art. 2.3, eerste lid, onder a. jo. art. 1.1, eerste lid, onder v., Wwft BES.

³ MvT Wwft BES, p. 11.

⁴ Art. 2.3, eerste lid, onder b. Wwft BES jo. art. 2 Regeling ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES jo. Bijlage A, onder l, onder f. Wwft BES.

⁵ Art. 2.3, eerste lid, onder b. Wwft BES jo. art. 2 Regeling ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES jo. Bijlage A, onder l, onder m. Wwft BES.

⁶ Art. 2.3, eerste lid, onder b. Wwft BES jo. art. 2 Regeling ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES jo. Bijlage A, onder l, onder j. Wwft BES.

⁷ Art. 2.3, eerste lid, onder b. Wwft BES jo. art. 2 Regeling ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES.

⁸ Art. 2.2, derde lid, Wwft BES.

2.2 Geen zakelijke relatie of transactie zonder cliëntenonderzoek

Het cliëntenonderzoek vindt plaats vóórdat de dienstverlener een zakelijke relatie aangaat of een incidentele transactie uitvoert.⁹

Er is een aantal uitzonderingen:

- De dienstverlener mag de identiteit van de cliënt en de UBO verifiëren tijdens het aangaan van de zakelijke relatie, indien dit noodzakelijk is om de dienstverlening niet te verstoren en er weinig risico op witwassen of financieren van terrorisme bestaat. In dat geval verifieert de dienstverlener de identiteit zo spoedig mogelijk na het eerste contact met de cliënt.¹⁰
- Een levensverzekeraar mag de begunstigde van een polis identificeren en de identiteit verifiëren nadat de zakelijke relatie is aangegaan. In dat geval vinden het identificeren en het verifiëren van de identiteit plaats op of voor het tijdstip van uitbetaling, dan wel op of voor het tijdstip waarop de begunstigde zijn rechten krachtens de polis wil uitoefenen.¹¹
- Een kredietdienstverlener mag een rekening openen voordat de verificatie van de identiteit van de cliënt heeft plaatsgevonden, indien zij waarborgt dat deze rekening niet kan worden gebruikt voordat de verificatie heeft plaatsgevonden.¹²

⁹ Art. 2.4, eerste en tweede lid, Wwft BES.

¹⁰ Art. 2.7, eerste lid, Wwft BES.

¹¹ Art. 2.7, tweede lid, Wwft BES.

¹² Art. 2.7, derde lid, Wwft BES.

¹³ Art. 2.6 Wwft BES.

¹⁴ MvT Wwft BES, p. 11.

¹⁵ Art. 2.6, onder b, Wwft BES.

2.3 Geïntroduceerde cliënt

Voorafgaand cliëntenonderzoek is niet vereist ten aanzien van een cliënt die bij een dienstverlener wordt geïntroduceerd door een 'aangewezen dienstverlener', en waarbij identificatie en verificatie al zijn gedaan door deze 'aangewezen dienstverlener'.¹³

- een advocaat, notaris of kandidaat-notaris die op de BES is gevestigd;
- een beleggingsdienstverlener, levensverzekeraar, bemiddelaar in levensverzekeringen, kredietdienstverlener of geldtransactiekantoor met vergunning op grond van de Wfm BES.

Introductie ziet op de volgende gevallen:¹⁴

- een aangewezen dienstverlener treedt op voor een cliënt;
- een aangewezen dienstverlener brengt een cliënt aan.

Een accepterende dienstverlener beschikt wel direct bij de introductie over de identificatie- en verificatiegegevens van de cliënt en de UBO die bij het cliëntenonderzoek door de aangewezen dienstverlener zijn gebruikt.¹⁵

Daarnaast kan de accepterende dienstverlener beschikken over de relevante gegevens die hebben geleid tot de acceptatie van de cliënt. De accepterende

dienstverlener is bovendien zelf verantwoordelijk voor het opstellen van het risicoprofiel en heeft daarvoor dan ook de juiste gegevens nodig.

Indien de aangewezen dienstverlener de gegevens niet kan verstrekken, verricht de accepterende dienstverlener alsnog het cliëntenonderzoek dat op grond van de Wwft BES of de interne regels noodzakelijk is.

2.4 Laag risico en vereenvoudigd cliëntenonderzoek

Een dienstverlener beoordeelt of er sprake is van een laag risico op witwassen of financieren van terrorisme. Zij verzamelt aantoonbaar voldoende gegevens om te kunnen vaststellen of een zakelijke relatie, transactie of cliënt naar zijn aard een laag risico met zich brengt.¹⁶

Dienstverleners houden in hun risicobeoordeling rekening met de lijst (niet-limitatieve) risicofactoren zoals genoemd in de Wwft BES en de Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES (zie hierna). Deze factoren zijn handvatten voor dienstverleners om in te kunnen schatten of er sprake is van een laag-risico situatie. De genoemde voorbeelden zijn echter niet uitputtend. Dienstverleners stellen beleid en procedures op aan de hand van hun risicobeoordeling en identificeren in welke gevallen er sprake is van laag-risico.

Factoren die een laag risico indiceren, zijn:¹⁷

■ Cliëntgebonden risicofactoren:

- vennootschappen genoteerd aan beurzen met toereikende transparantie over UBO's;
- overheden of overheidsbedrijven;
- cliënten die inwoner zijn van geografische gebieden met een lager risico (zie hierna).

■ Product-, dienst-, transactie- of leveringskanaalgebonden risicofactoren:

- levensverzekeringsspolissen met een lage premie;
- pensioenverzekeringsovereenkomsten die geen afkoopclausule bevatten en niet als zekerheidstelling kunnen dienen;
- een pensioenstelsel, een pensioenfonds of een soortgelijk stelsel dat pensioenen uitkeert aan werknemers, waarbij de bijdragen worden ingehouden op het loon en de regels van het stelsel de deelnemers niet toestaan hun rechten uit hoofde van het stelsel over te dragen;
- financiële producten of diensten die bepaalde en beperkte diensten omvatten om voor financiële inclusiedoeleinden de toegang te vergroten;
- producten waarbij het witwasrisico en het risico van terrorismefinanciering wordt beheerd door andere factoren zoals bestedingslimieten of transparantie van eigendom.

¹⁶ Art. 2.8, tweede lid, Wwft BES.

¹⁷ Art. 2.8 Wwft BES jo. art. 7, tweede lid, en Bijlage C Regeling witwassen en financieren terrorisme BES.

- Geografische risicofactoren — registratie, vestiging of woont in:
 - landen met doeltreffende AML/CFT-systemen ter bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering;
 - landen die volgens geloofwaardige bronnen een laag niveau van corruptie of andere criminele activiteit hebben;
 - landen die volgens geloofwaardige bronnen zoals wederzijdse beoordelingen, gedetailleerde evaluatierapporten, of gepubliceerde follow-uprapporten, voorschriften inzake de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering hebben die beantwoorden aan de herziene FATF-aanbevelingen en die voorschriften effectief ten uitvoer leggen.
- In de volgende gevallen is er zeker sprake van een laag risico:¹⁸
- levensverzekeringen met een jaarlijkse premie ≤ USD 1.000 of met een eenmalige premie ≤ USD 2.500;
- levensverzekering waarbij de eerste premiebetaling wordt gedaan ten laste van, dan wel de uitkering uit hoofde van de levensverzekering wordt betaald ten gunste van een rekening van de cliënt bij een kredietdienstverlener of een levensverzekeraar die beschikt over een vergunning op grond van de Wfm BES;
- Pensioenproducten als bedoeld in art. 1 van de Pensioenwet BES;

- Het in bewaring nemen, het openstellen of het verrichten van een uitbetaling, verband houdend met de handel in effecten, door een instelling die vergunning heeft voor kredietinstelling op grond van de Wet Financiële markten BES of in een door de Minister aan te wijzen land.

Voor de volgende categorieën cliënten geldt het vereenvoudigd cliëntenonderzoek¹⁹:

- financiële ondernemingen met een vergunning op grond van de Wet financiële markten BES,
- overheidsinstanties van de openbare lichamen of het Europese deel van Nederland, en
- ondernemingen genoteerd aan een beurs in een aangewezen land.

Vereenvoudigd cliëntenonderzoek

Indien een zakelijke relatie, transactie of cliënt naar zijn aard een laag risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt kan de dienstverlener volstaan met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek.²⁰

De conclusie dat vereenvoudigd cliëntenonderzoek gepast is, is altijd gebaseerd op risicobeoordeling. Er vindt in alle gevallen een risicobeoordeling plaats, vervolgens wordt de intensiteit van het

¹⁸ Art. 2.8 Wwft BES jo. art. 4 lid 1 Besluit ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES.

¹⁹ Art. 2.8 Wwft BES jo. art. 4 lid 2 Besluit ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES

²⁰ Art. 2.8, eerste lid, Wwft BES.

cliëntenonderzoek afgestemd op het ingeschatte risico. De dienstverlener kan op voorhand een inschatting maken in welke gevallen vereenvoudigd cliëntenonderzoek wordt toegepast. Dit wordt gedaan door middel van een vooraf uitgevoerde risicoanalyse, met inachtneming van de risicofactoren, op basis waarvan de laagrisico cliënten worden geïdentificeerd. De dienstverlener legt dit vast in het beleid.

De wet specificeert niet wat een vereenvoudigd cliëntenonderzoek inhoudt. Een dienstverlener zal in het geval van cliënten waarbij vereenvoudigd cliëntenonderzoek is toegepast over voldoende gegevens beschikken zodat zij in staat is om aan de verplichting tot het melden van ongebruikelijke transacties te voldoen.²¹ Het ligt in de rede dat een vereenvoudigd cliëntenonderzoek omvat:

- identificeren van de cliënt en verifiëren daarvan (ook van belang voor melding ongebruikelijke transacties, sanctiescreening en de Wire Transfer Regulation, WTR)²²
- identificeren van de UBO
- vaststellen of de natuurlijke persoon die de cliënt vertegenwoordigt daartoe bevoegd is, en deze persoon identificeren
- vaststellen risicocategorie (dit kan bij een vereenvoudigd cliëntenonderzoek uiteraard alleen maar laag zijn)

Indien er sprake is van een zakelijke relatie (dus niet van een incidentele transactie) dan moet de dienstverlener een risicoprofiel/ transactieprofiel opstellen (zie hierna).²³

Wire Transfer Regulation (WTR)

Kredietinstellingen, geldtransactiekantoren en elektronischgeldinstellingen geven bij geldovermakingen de volgende informatie over de betaler en de ontvanger door:²⁴

- volledige naam
- adres dan wel geboorteplaats en -datum van de betaler ofwel zijn cliëntidentificatienummer
- rekeningnummer (bij gebreke van het rekeningnummer van de betaler wordt dit vervangen door een unieke identificatiecode aan de hand waarvan de geldelijke overmaking kan worden herleid tot de betaler).

Kredietinstellingen, geldtransactiekantoren en elektronischgeldinstellingen controleren of bij ontvangen betalingen de juiste informatie over de betaler is gevoegd. Is de informatie niet doorgegeven, dan weigeren zij die betaling. Als de juiste informatie vaker ontbreekt bij betalingen afkomstig van dezelfde betalingsdienstaanbieder, dan kan dat aanleiding zijn om te overwegen de

²¹ Art. 2.8, vierde lid jo. art. 3.5, tweede lid, Wwft BES.

²² Er bestaat eveneens een meldingsplicht op grond van de WTR.

²³ Art. 2.5, eerste lid, Wwft BES.

²⁴ Art. 4.19 Wfm BES jo 3.5 Rfm BES 2012. Zie ook Nota van Toelichting Regeling financiële markten BES 2012, p. 27 e.v.

relatie met die onderneming te verbreken. Ook overweegt de dienstverlener in dat geval of een melding te doen van een ongebruikelijke transactie.²⁵

2.5 Regulier cliëntenonderzoek

Het cliëntenonderzoek bestaat uit de volgende elementen:

2.5.1 Cliënt identificeren en zijn identiteit verifiëren²⁶

Bij een natuurlijke persoon wordt de identiteit geverifieerd aan de hand van documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron.²⁷ Dit zijn:²⁸

- een in het land van uitgifte geldig rijbewijs
- een in het land van uitgifte geldige identiteitskaart
- een in het land van uitgifte geldig reisdocument of paspoort
- het origineel van een geldige verblijfsvergunning, vergezeld van een geldig paspoort
- een kopie van een geldige verblijfsvergunning, vergezeld van een kopie van een geldig paspoort en een verklaring van de bevoegde autoriteiten ter zake.

Good practice

Soms gaan de maatregelen bij een dienstverlener verder dan wat in het kader van effectieve risicobeheersing verwacht mag worden. Als voorbeeld geldt het opvragen bij de cliënt van een geldige ID, wanneer de ID in het cliëntendossier – die ten tijde van de verificatie van de identiteit geldig was – verlopen is. Dat is niet nodig: uit het dossier blijkt immers dat de identiteit van de cliënt voorafgaand aan de acceptatie is geverifieerd.

Bij een rechtspersoon die op de BES is gevestigd, wordt de identiteit geverifieerd aan de hand van documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron.²⁹ Dit zijn:³⁰

- a. een gewaarmerkt uittreksel uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel (KvK)
- b. een akte of verklaring, opgemaakt of afgegeven door een in de openbare lichamen gevestigde advocaat, notaris, kandidaat-notaris.

²⁵ Nota van Toelichting Regeling financiële markten BES 2012, p. 28.

²⁶ Art. 2.2, tweede lid, onder a. Wwft BES.

²⁷ Art. 2.12, eerste lid, Wwft BES.

²⁸ Art. 2.12, eerste lid, Wwft BES jo. art. 4, eerste lid Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

²⁹ Art. 2.12, eerste lid, Wwft BES.

³⁰ Art. 2.12, eerste lid, Wwft BES jo. art. 4, tweede lid Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

Bij een buitenlandse rechtspersoon wordt de identiteit geverifieerd op basis van betrouwbare en in het internationale verkeer gebruikelijke documenten, gegevens of inlichtingen of op basis van documenten, gegevens of inlichtingen die bij wet als geldig middel voor identificatie zijn erkend in het land of de staat van herkomst van de cliënt.³¹ Dit zijn:³²

- a. een gewaarmerkt uittreksel uit het register van dienstverlener vergelijkbaar met de KvK, waarin zijn opgenomen:³³
 - i. van de rechtspersoon: de rechtsvorm, de statutaire naam, de handelsnaam, het volledige adres, de plaats van vestiging, land van zetel, en indien de rechtspersoon bij een Kamer van Koophandel en Nijverheid, of soortgelijke instantie, is geregistreerd, het registratienummer en het land of eilandgebied waarin een zodanige Kamer, of soortgelijke instantie, is ingesteld;
 - ii. van alle gemachtigden en vertegenwoordigers: de naam, de geboortedatum en het document aan de hand waarvan identificatie heeft plaatsgevonden.
- b. een verklaring, afgegeven door een van de cliënt onafhankelijke functionaris uit het land van vestiging, die de betrouwbaarheid van deze verklaring op grond van de aard van zijn functie voldoende kan waarborgen, waarin dezelfde gegevens zijn opgenomen als onder i.

2.5.2 UBO identificeren en zijn identiteit verifiëren alsmede inzicht verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt³⁴

Het cliëntenonderzoek omvat onder meer dat de dienstverlener de identiteit van de uiteindelijke belanghebbende (UBO) vaststelt (identificeren en verifiëren). De dienstverlener identificeert daartoe bij elke cliënt de UBO('s). Een UBO is altijd een natuurlijke persoon. Deze norm is niet alleen relevant wanneer de cliënt een juridische entiteit is, zoals een rechtspersoon of stichting, of een juridische constructie zoals een trust maar is ook relevant als de cliënt een natuurlijke persoon is over wie een andere natuurlijke persoon feitelijke zeggenschap heeft of voor wiens rekening een transactie of activiteit wordt verricht.

Wie worden beschouwd als UBO?³⁵

1. De wet bepaalt dat in de volgende drie gevallen een persoon of uiteindelijk eigenaar in elk geval kwalificeert als UBO van bijvoorbeeld een rechtspersoon:
2. De persoon heeft een directe dan wel indirecte formele zeggenschap van meer dan 25%.
3. De persoon kan feitelijke zeggenschap uitoefenen.

³¹ Art. 2.12, tweede lid, Wwft BES.

³² Art. 2.12, eerste lid, Wwft BES jo. art. 4, derde lid Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

³³ Art. 2.12, eerste lid, Wwft BES jo. art. 4, vierde lid Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

³⁴ Art. 2.2, tweede lid, onder b. Wwft BES.

³⁵ Art. 2 Besluit ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme BES.

De persoon is een 'pseudo-UBO'. In dit geval worden de personen die behoren tot het hoger leidinggevend personeel beschouwd als UBO indien geen van de onder 1 of 2 genoemde UBO's zijn achterhaald nadat alle mogelijke middelen zijn uitgeput en op voorwaarde dat geen gronden voor verdenking bestaan – een echte terugvaloptie derhalve.³⁶

Aan de plicht tot het identificeren van de UBO's kan meestal voldaan worden door de cliënt opgave te laten doen van wie de UBO is. Vervolgens neemt de dienstverlener redelijke maatregelen om de opgegeven identiteit te verifiëren, omdat met de door de cliënt verstrekte gegevens nog niet is geverifieerd of deze informatie klopt. De verificatie geschiedt op risicogebaseerde wijze op basis van onafhankelijke en betrouwbare bronnen – bijvoorbeeld openbare bronnen, een uittreksel uit het handelsregister of een bevestiging van de eigen verklaring door een onafhankelijke derde.

Een dienstverlener verifieert altijd de identiteit van de UBO, onafhankelijk van het risico. De identiteit wordt dus altijd geverifieerd, maar de wijze en mate van diepgang waarop dat gebeurt is risicogebaseerd: dat betekent dat bij hoog-risico cliënten verdergaande maatregelen worden getroffen dan bij laag-risico cliënten. De verificatiemaatregelen stellen de dienstverlener in

staat om voldoende informatie te verkrijgen om overtuigd te zijn van wie de UBO is. Daarnaast controleert de dienstverlener ook altijd of de UBO een PEP (politiek prominente persoon of politically exposed person) is.

Good practice

Een cliënt van een bank wordt gekenmerkt door een uitgebreide structuur met meerdere lagen. Enkele van zijn aandeelhouders zijn in hoog-risico jurisdicties gevestigd. Gezien de geïdentificeerde risico's van deze cliëntrelatie vindt de bank een eigen opgave van de UBO niet afdoende. De bank brengt aan de hand van onafhankelijke en betrouwbare bronnen (bijvoorbeeld uittreksels uit handelsregisters) de eigendomsstructuur in kaart en identificeert aan de hand daarvan 3 personen met ieder indirecte formele zeggenschap van meer dan 25%. De dienstverlener legt de uitkomsten (te weten de bronnen, analyse en conclusies) van het onderzoek vast in het cliëntendossier.

Een essentieel onderdeel van het cliëntenonderzoek naar de UBO is de vastlegging hiervan. Het spreekt voor zich dat een dienstverlener vastlegt

³⁶ Volgens art. 2, zesde lid, Besluit ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme BES wordt onder hoger leidinggevend personeel uitsluitend verstaan: elke bestuurder in de zin van art. 14 van Boek 2 Burgerlijk Wetboek BES, of, in het geval van een personenvennootschap, elke vennoot, met uitzondering van een vennoot bij wijze van geldschieting als bedoeld in art. 15 Wetboek van Koophandel BES.

welke maatregelen getroffen zijn om te achterhalen welke natuurlijk persoon de UBO is en, indien van toepassing, wat de ratio is voor het als UBO aanmerken van een of meer personen die behoren tot het hoger leidinggevend personeel.

Inzicht in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt
De dienstverlener neemt ook op risicogebaseerde en adequate maatregelen om in het geval van rechtspersonen, stichtingen of trusts en andere juridische constructies inzicht te verkrijgen in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt. Daaronder zijn ook maatregelen om de juridische status van cliënten anders dan natuurlijke personen te verifiëren, waar mogelijk door middel van het verkrijgen van bewijs van rechtspersoonlijkheid.

Uitgangspunt is dat de dienstverlener deze structuur kent en ook begrijpt. De dienstverlener onderzoekt hierbij ook waarom de cliënt gebruik maakt van complexe structuren. Dat kan door er naar te vragen bij de cliënt, maar bijvoorbeeld ook door het opvragen van een juridische of fiscale opinie, of van een advies.

Good practice

Een rechtspersoon die cliënt wil worden, is onderdeel van een grotere structuur. De moeder is gevestigd op een ander Caribisch eiland, en er zijn dochtervennootschappen in o.a. Montenegro, Cyprus, Nevis en Anguilla. De mogelijke cliënt houdt de beeldrechten van een aantal voetballers.

De dienstverlener vraagt naar de ratio van de structuur. Op deze vraag overhandigt de vertegenwoordiger van de rechtspersoon een fiscaal advies van een Big4-kantoor om de structuur uit te leggen. De dienstverlener kan echter nog steeds de rol van deze mogelijke cliënt in de structuur niet goed doorgronden en acht daarom het risico te hoog. De cliënt kan desgevraagd nog altijd onvoldoende duidelijkheid kan verschaffen. De cliënt wordt geweigerd.

2.5.3 Vertegenwoordiging³⁷

Tijdens het cliëntenonderzoek stelt de dienstverlener vast of de natuurlijke persoon die de cliënt vertegenwoordigt daartoe bevoegd is. In voorkomend geval identificeert de dienstverlener de natuurlijke persoon en verifieert

³⁷ Art. 2.2, tweede lid, onder e. Wwft BES.

diens identiteit. Dit geldt bijvoorbeeld waar een natuurlijke persoon optreedt als bestuurder van een rechtspersoon.

Indien een natuurlijke persoon optreedt namens een rechtspersoon die bestuurder is van een andere rechtspersoon, dan dient de keten van vertegenwoordigingsbevoegdheid te worden vastgesteld.³⁸ Dit kan bijvoorbeeld door uittreksels uit het handelsregister.

2.5.4 Verifiëren of de cliënt voor zichzelf optreedt dan wel voor een derde ('stromanbepaling')³⁹

Tijdens het cliëntenonderzoek kijkt de dienstverlener ook of een cliënt voor zichzelf optreedt of voor een ander. Deze verplichting ziet op de praktijk van de inzet van zogenoemde stromannen, die handelen op eigen naam maar eigenlijk ten behoeve van (criminele) derden.⁴⁰

Dienstverleners kunnen hun inspanningen concentreren op gevallen waar sprake lijkt van een verhoogd 'stromanrisico' – dus een risicogebaseerde aanpak hanteren. De dienstverlener treft redelijke maatregelen waarmee kan worden vastgesteld of iemand voor zichzelf optreedt of voor een ander. Een dienstverlener kan hiertoe bijvoorbeeld indicatoren opstellen die

worden toegepast in het cliëntenonderzoek. Te denken valt aan gevallen dat de persoon bepaalde vragen niet kan beantwoorden, zoals over de herkomst van het geld, of wanneer er onduidelijke, vage redenen voor de transactie worden gegeven.

Indien de dienstverlener vermoedt dat de cliënt een stroman is, is dit vanzelfsprekend een verhoogd of onacceptabel risico. Als het duidelijk is dat een cliënt ten behoeve van een andere persoon handelt, dan kwalificeert deze andere persoon als cliënt en gelden de verplichtingen ten aanzien van het cliëntenonderzoek ook ten aanzien van deze persoon.

2.6 Politiek prominente persoon (PEP)

Een dienstverlener draagt er zorg voor dat hij procedures heeft om te bepalen of de cliënt (incl. UBO's) een PEP is.⁴¹

Een PEP is een politiek prominente persoon. Als PEP kwalificeren:⁴²

- een persoon die in of buiten de openbare lichamen een prominente publieke functie bekleedt of heeft bekleedt,
- directe familieleden of naaste geassocieerden van deze persoon.

³⁸ Kamerstukken II 2011/12, 33 238, nr. 3, p. 13.

³⁹ Art. 2.2, tweede lid, onder f. Wwft BES. Zie ook Kamerstukken II 2011/12, 33 238, nr. 3, p. 13.

⁴⁰ Kamerstukken II 2011/12, 33 238, nr. 3, p. 13.

⁴¹ Art. 2.10, derde lid, Wwft BES.

⁴² Art. 1.1, eerste lid, onder o, Wwft BES.

- Directe familieleden zijn de echtgenoot/echtgenote/partner gelijkwaardig met echtgenoot, de kinderen en hun echtgenoten/partners, de ouders.⁴³
- Naaste geassocieerden zijn:⁴⁴
 - een natuurlijke persoon van wie bekend is, dat deze met een PEP de gezamenlijke UBO is van juridische entiteiten of juridische constructies of met die persoon andere nauwe zakelijke relaties heeft,
 - een natuurlijke persoon die de enige begunstigde is van een juridische entiteit of juridische constructie waarvan bekend is, dat deze is opgezet ten behoeve van de feitelijke begunstiging van een PEP.

De PEP-definitie biedt dienstverleners de mogelijkheid een zelfstandige inschatting te maken of er sprake is van een PEP. Dit betreft in ieder geval personen die hoge functies bekleden in de regering, hoogste rechtscolleges, het parlement, het leger of het corps diplomatique. Buiten deze lijst kan een persoon als PEP kwalificeren wanneer deze een publieke functie uitoefent, maar ook wanneer algemeen bekend is dat een bepaald persoon politieke invloed uitoefent omdat hij of zij een bestuurlijke, leidinggevende of toezichhoudende functie uitoefent bij een politieke partij, of een overheids-

N.V. of stichting. Het is de verantwoordelijkheid van de dienstverlener om vast te stellen of een persoon als PEP kwalificeert.⁴⁵

Iemand die zijn prominente publieke functie ten minste een jaar heeft beëindigd, wordt niet meer beschouwd als een PEP.⁴⁶

Aanvullende maatregelen bij een PEP

De dienstverlening aan PEP's vereist aanvullende maatregelen omdat deze hogere integriteitsrisico's en een grotere kans op reputatieschade meebrengen. In geval van een PEP gelden in ieder geval de volgende aanvullende maatregelen (ook in het geval van pseudo-UBO's die kwalificeren als PEP):⁴⁷

- de beslissing tot het aangaan van de relatie of het verrichten van de transactie wordt genomen of goedgekeurd door personen die daartoe door de dienstverlener zijn gemachtigd,⁴⁸
- er zijn adequate maatregelen getroffen om de bron van het vermogen vast te stellen dat bij de zakelijke relatie of transactie wordt gebruikt,
- er is doorlopende controle op de zakelijke relatie.

⁴³ Art. 1.2, eerste lid, Wwft BES.

⁴⁴ Art. 1.2, tweede lid, Wwft BES.

⁴⁵ Kamerstukken II 2019/20, 35 458, nr. 3, p. 21.

⁴⁶ Art. 1.1, eerste lid, onder o., Wwft BES

⁴⁷ Art. 2.10, derde lid, Wwft BES.

⁴⁸ Die goedkeuring wordt verleend door iemand met voldoende kennis van de blootstelling van de dienstverlener aan het witwasrisico en het risico van terrorismefinanciering en met voldoende anciënniteit om beslissingen te nemen die van invloed zijn op die risicoblootstelling (art.3, twaalfde lid, Richtlijn (EU) 2015/849).

Dienstverleners die PEP's in hun cliëntenbestand hebben, kunnen hun interne procedures om doorlopend controle uit te oefenen op deze zakelijke relatie risicogebaseerd inrichten. Zo zijn kinderen van een Kamerlid in Nederland met een eenvoudige betaalrekening mogelijk minder risicogevoelig dan de echtgenote van een staatshoofd van een land met een verhoogd corruptierisico, die een private banking rekening opent. Dit neemt echter niet weg dat PEP's in de basis een hoger risico vertegenwoordigen. In dat kader kan het van pas komen om te weten wat het corruptieniveau is in het land waar de persoon de functie bekleedt. Hiertoe kan bijvoorbeeld de Corruption Perception Index van Transparency International worden gebruikt.

Wanneer de cliënt of een UBO gedurende de zakelijke relatie een PEP wordt of blijkt te zijn, voldoet de dienstverlener zo snel mogelijk aan deze aanvullende maatregelen. Met name het vaststellen van de bron van het vermogen van de UBO die een PEP is, kan in bepaalde situaties moeilijk zijn, hoewel de intensiteit van het onderzoek daarnaar kan worden afgestemd op het risico. In gevallen waarin het niet lukt om de bron van het vermogen vast te stellen, kan de dienstverlener aantonen dat er voldoende inspanningen zijn verricht om de bron van het vermogen te achterhalen.

Good practice - Hoe gaan dienstverleners om met PEP's?

- Dienstverleners controleren bij het aangaan van de zakelijke relatie of voor het verrichten van de transactie of de cliënt, of de UBO van de cliënt, een PEP is.
- Deze controle wordt daarnaast periodiek en bij signalen en wijzigingen herhaald.
- De PEP is onderdeel van de risicobeoordeling of vormt een aparte risicocategorie. Indien PEP's niet worden geaccepteerd, wordt dit gezien als een risicocategorie: onacceptabel risico.
- Hoger leidinggevend personeel beslist over de acceptatie van PEP's.
- Compliance is meebesluitend, meetekend of adviserend bij dossiers met een PEP.

2.7 Doel en aard relatie

Bij zakelijke relaties moeten doel en beoogde aard van de zakelijke relatie worden vastgesteld.⁴⁹ Hiermee kan een dienstverlener eventuele risico's inschatten die de dienstverlening aan een cliënt oplevert. Een deel van de benodigde informatie zal doorgaans naar voren komen tijdens het contact

voorafgaand aan de zakelijke relatie. Ook uit de door de cliënt afgenomen diensten of producten zal blijken wat het doel van de relatie is.⁵⁰

Zo zal een dienstverlener bij een cliënt die niet op de BES gevestigd is, duidelijk moeten hebben waarom deze op de BES diensten of producten afneemt bij de dienstverlener. De dienstverlener beoordeelt de aanvaardbaarheid van de opgegeven redenen.

Het is van belang dat doel en beoogde aard van de zakelijke relatie op individueel niveau voorafgaand aan de relatie worden vastgesteld.⁵¹

2.8 Bron van de middelen

Bij cliëntenonderzoek is het uitgangspunt dat de dienstverlener zo nodig onderzoek verricht naar de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden. De dienstverlener legt verklaringen en objectieve en onafhankelijke documenten over de bron van de middelen als bewijsstukken in het cliëntendossier vast. De dienstverlener stelt waar nodig nadere vragen. Dat gelden afkomstig zijn van een gereguleerde dienstverlener betekent niet dat de dienstverlener geen zelfstandig onderzoek hoeft uit te voeren.

De dienstverlener identificeert indicatoren op basis waarvan de diepgang van het onderzoek wordt bepaald om de plausibiliteit van de legale bron van de middelen vast te stellen. Enkele combinaties van indicatoren zijn het betreffende bedrag, de opgegeven reden van de herkomst van de middelen, leeftijd en beroep of bedrijfsactiviteiten van de cliënt, land van herkomst of bestemming van de middelen en geleverde product of dienst. Bij levensverzekeringen gaat het dan bijvoorbeeld om de hoogte van de eerste inleg of eventuele bijstortingen. Zeker bij hoog risico ligt het in de rede om door middel van onafhankelijke, betrouwbare bronnen de plausibiliteit van de bron van de middelen vast te stellen en vast te leggen in het cliëntendossier. Dit geldt ook voor private banking cliënten.

Om de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie gebruikt wordt te kennen, kan het met name bij hoogrisico-clieënten ook nodig zijn om inzicht te hebben in de vermogenspositie van de cliënt. Bij cliënten die hun vermogen spreiden, is het voor de dienstverlener ook nodig om kennis te hebben van het verdere vermogen teneinde een correct risicoprofiel te kunnen opstellen. De dienstverlener draagt zorg voor vastlegging van het uitgevoerde onderzoek naar de bron van de middelen.

⁵⁰ Kamerstukken II 2007/08, 31 238, nr. 3, p. 18.

⁵¹ Rb. Rotterdam, 5 februari 2021.

2.9 Risicoprofiel/ transactieprofiel

Voor elke zakelijke relatie moet een risicoprofiel worden opgesteld.⁵²

Factoren die dienstverleners ten minste in overweging moeten nemen:⁵³

1. het doel van een rekening of een relatie
2. de omvang van de activa die door een cliënt worden gedeponneerd of de omvang van de gesloten transacties
3. de regelmaat of de duur van de zakelijke relatie.

Het gaat erom dat dienstverleners verrichte transacties kunnen vergelijken met het risicoprofiel van de desbetreffende cliënt. Voor de bepaling van het risicoprofiel van een cliënt maken dienstverleners een transactieprofiel op basis van de verwachte transacties of het verwachte gebruik van de rekening van een cliënt of cliëntgroep. Hierdoor kunnen dienstverleners monitoren dat de transacties die tijdens de duur van de relatie verricht worden, overeenkomen met de kennis die de dienstverlener heeft van de cliënt en diens risicoprofiel.

2.10 Hoger risico en verscherpt cliëntenonderzoek

Een dienstverlener verricht in aanvulling op het reguliere cliëntenonderzoek nader onderzoek bij een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme.⁵⁴

2.10.1 Verscherpt cliëntenonderzoek

In gevallen waarin volgens de dienstverlener een hoger risico bestaat op witwassen of financieren van terrorisme, neemt de dienstverlener aanvullende beheersmaatregelen (bovenop de reguliere maatregelen). Deze maatregelen verschillen per risico. De aanvullende maatregelen die de dienstverlener treft zijn afhankelijk van de risicobeoordeling van de dienstverlener ten aanzien van de betreffende cliënt, transactie, product en het betrokken land of gebied.

Bij de acceptatie van cliënten die een product met een verhoogd risico afnemen, bijvoorbeeld producten of combinaties daarvan die afwijken van standaardproducten, kan niet worden volstaan met alleen standaard-procedures. De dienstverlener doet dus meer dan alleen controleren of de cliënt of andere betrokkenen voorkomen op de sanctielijsten, of men kredietwaardig is, of identiteitsdocumenten echt zijn en of de cliënt voorkomt in interne of externe waarschuwingssystemen van dienstverleners.

Aanvullende informatie kan betrekking hebben op de reputatie van de cliënt, van de UBO, maar ook van personen waarmee deze geassocieerd worden. Het verkrijgen en beoordelen van informatie over de zakelijke activiteiten en achtergrondinformatie over de cliënt hoort hier ook bij. Ook doet de

⁵² Art. 2.5, eerste lid, Wwft BES.

⁵³ Art. 2.5, tweede lid, Wwft BES jo. art. 7, eerste lid en Bijlage B, Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

⁵⁴ Art. 2.10, eerste lid, Wwft BES. Vgl. art. 1.8 Wwft BES.

dienstverlener in het kader van het verscherpte cliëntenonderzoek diepgaander onderzoek naar de bron van de middelen.

2.10.2 Gevallen van hoger risico

Of er sprake is van een hoogrisico-situatie (waarbij verscherpt cliëntenonderzoek wordt toegepast) bepaalt een dienstverlener zelf aan de hand van een risicobeoordeling. Dienstverleners houden in hun risicobeoordeling rekening met de lijst (niet-limitatieve) risicofactoren zoals genoemd in de Wwft BES en de Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES (zie hierna). Deze factoren zijn handvatten voor dienstverleners om in te kunnen schatten of er sprake is van een hoogrisico-situatie. De genoemde voorbeelden zijn echter niet uitputtend, er kunnen ook andere factoren zijn die een indicatie zijn van hoog risico. Dienstverleners stellen beleid en procedures op aan de hand van hun risicobeoordeling en identificeren in welke gevallen er sprake is van hoog risico.

De Wwft BES benoemt ten minste de volgende gevallen:⁵⁵

- Correspondentbank
- Cliënt niet fysiek aanwezig
- Geografisch gebied met hoger risico
- Vennootschap met hoger risico
- Transacties met hoger risico
- Ongebruikelijke omstandigheden Correspondentbank

Een kredietdienstverlener die een correspondentbankrelatie aangaat of is aangegaan draagt er zorg voor dat:⁵⁶

- a. zij voldoende informatie over de betrokken kredietdienstverlener verzamelt om een compleet beeld te krijgen van de aard van haar bedrijfsactiviteiten, en op basis van openbaar beschikbare informatie de reputatie van de kredietdienstverlener en de kwaliteit van het toezicht dat op de kredietdienstverlener wordt uitgeoefend beoordeelt
- b. zij de procedures en maatregelen ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme van de betrokken kredietdienstverlener beoordeelt
- c. indien het een nieuwe correspondentbankrelatie betreft, de beslissing tot het aangaan van die relatie wordt genomen of goedgekeurd door personen die daartoe door de kredietdienstverlener gemachtigd zijn
- d. de verantwoordelijkheden van beide kredietdienstverleners schriftelijk worden vastgelegd
- e. de betrokken kredietdienstverlener de cliënt heeft geïdentificeerd en zijn identiteit heeft geverifieerd en daarnaast doorlopend toezicht houdt op de cliënten die rechtstreeks toegang hebben tot transitrekeningen en dat de betrokken dienstverlener in staat is om op verzoek van de kredietdienstverlener die een correspondentbankrelatie aangaat de relevante cliëntgegevens te verstrekken.

Cliënt niet fysiek aanwezig

Indien een cliënt niet fysiek aanwezig is voor verificatie van diens identiteit, neemt de dienstverlener maatregelen om het hogere risico te compenseren. Een dienstverlener moet vaststellen of de opgegeven identiteit daadwerkelijk overeenkomt met de identiteit van de persoon die zich heeft aangediend.

Hiervoor zijn de volgende mogelijkheden:⁵⁷

- a. de identiteit van de cliënt verifiëren aan de hand van aanvullende documenten, gegevens of informatie
- b. de overgelegde documenten beoordelen op echtheid
- c. waarborgen dat de eerste betaling die met de zakelijke relatie of transactie verband houdt, wordt gedaan ten gunste of ten laste van een rekening van de cliënt bij een kredietdienstverlener met zetel in de landen van het Koninkrijk der Nederlanden, de Verenigde Staten van Amerika of Canada.⁵⁸

Geografisch gebied met hoger risico

De volgende gebieden brengen een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich:⁵⁹

- a. landen die op basis van geloofwaardige bronnen zoals wederzijdse beoordelingen, gedetailleerde evaluatierapporten, of gepubliceerde follow-uprapporten, worden aangemerkt als een land zonder effectieve AML/CFT-systemen;
- b. landen die volgens geloofwaardige bronnen significante niveaus van corruptie of andere criminele activiteit hebben;
- c. landen waarvoor sancties, embargo's of soortgelijke maatregelen gelden die bijvoorbeeld door de Europese Unie of de Verenigde Naties zijn uitgevaardigd;
- d. landen die financiering of ondersteuning verschaffen voor terroristische activiteiten, of op het grondgebied waarvan als terroristisch aangemerkte organisaties actief zijn.

Een cliënt die in een dergelijk land woont/gevestigd is/zijn zetel heeft, brengt een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme mee. Dit geldt ook als er sprake is van een cliënt met een UBO die is gevestigd in een van de genoemde gebieden.

Dienstverleners treffen aanvullende maatregelen om het verhoogde risico te mitigeren. Wanneer de cliënt geen natuurlijke persoon is, dan treft de

⁵⁷ Art. 2.10, tweede lid, Wwft BES.

⁵⁸ Art. 2.10, tweede lid, onder c, Wwft BES jo. art. 3 Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

⁵⁹ Art. 2.10, eerste lid, Wwft BES jo. art. 7, derde lid en Bijlage D, onder 1b en 3, Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

dienstverlener maatregelen om de juridische status van de cliënt vast te stellen. Voor transacties en zakelijke relaties die verband houden met deze gebieden worden bijzondere maatregelen getroffen, bijvoorbeeld extra controles op zakelijke relaties, of het beperken of het niet uitvoeren van transacties. Dit wordt bij de cliëntacceptatie vastgelegd.

Vennootschap met hoger risico

De volgende situaties duiden op een hoger risico:⁶⁰

- a. rechtspersonen of juridische constructies die vehikels zijn voor het aanhouden van persoonlijke activa
- b. vennootschappen met gevolmachtigde aandeelhouders of met aandelen aan toonder
- c. bedrijven waar veel geldverkeer in contanten plaatsvindt de eigendomsstructuur van de vennootschap lijkt ongebruikelijk of buitensporig complex gezien de aard van de vennootschapsactiviteit.

Good practice

De dienstverlener heeft in het beleid vastgelegd in welke situatie er sprake is van een verhoogd risico. Dit betreft ten minste:

- persoonlijke vennootschappen met meer dan USD 250.000 aan activa
- ondernemingen waar meer dan 25% van het geldverkeer in contanten plaatsvindt
- vennootschappen met een structuur met meer dan twee lagen.

Vennootschappen met gevolmachtigde aandeelhouders of met aandelen aan toonder worden niet geaccepteerd als cliënt.

Transacties met hoger risico

Transacties die naar hun aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengen, zijn:⁶¹

- a. private banking;
- b. producten of transacties die anonimiteit bevorderen;
- c. transacties, die zonder bepaalde garanties, op afstand of langs elektronische weg plaatsvinden en niet door de relevante nationale autoriteiten zijn gereguleerd, erkend, goedgekeurd of aanvaard;

⁶⁰ Art. 2.10, eerste lid, Wwft BES jo. art. 7, derde lid en Bijlage D, onder 1c, 1d, 1e, 1f, Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

⁶¹ Art. 2.10, eerste lid, Wwft BES jo. art. 7, derde lid en Bijlage D, onder 2, Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

- d. betalingen die worden ontvangen van onbekende of niet-verbonden derden;
- e. nieuwe producten en nieuwe zakelijke praktijken, daaronder begrepen nieuwe leveringsmechanismen, en het gebruik van nieuwe of in ontwikkeling zijnde technologieën voor zowel nieuwe als reeds bestaande producten;
- f. transacties in verband met aardolie, wapens, edele metalen, tabaksproducten, culturele kunstvoorwerpen en andere artikelen van archeologisch, historisch, cultureel en religieus belang of met grote wetenschappelijke waarde, alsook ivoor en beschermde (dier)soorten.

Ongebruikelijke omstandigheden

Als de zakelijke relatie in ongebruikelijke omstandigheden plaatsvindt, dan duidt dit op een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme.⁶²

Een dienstverlener neemt redelijke maatregelen om de achtergrond en het doel van complexe of ongebruikelijk grote transacties, transacties met een ongebruikelijk patroon en transacties die geen duidelijk economisch of rechtmatig doel hebben, te onderzoeken. Daarbij dient de gehele zakelijke relatie met de cliënt aan een verscherpte controle te worden onderworpen.

Good practice

Een dienstverlener opent, na afronding van het cliëntenonderzoek, een rekening voor een student. Na enige weken ontvangt de student een bedrag van USD 60.000 op zijn rekening. De dienstverlener onderzoekt dit, en bij navraag blijkt dat de student een lening afgesloten heeft van USD 60.000 'voor studie' bij een vennootschap die actief is in de verhuur van boten (geen cliënt van de dienstverlener).

De dienstverlener kan bij nader onderzoek geen relatie vaststellen (economisch, familie) tussen de student en de (UBO van) de botenverhuurder. De dienstverlener doet een melding van een ongebruikelijke transactie en verhoogt de risicocategorie naar 'hoog'. Als extra maatregel geldt dat iedere transactie op de rekening van de student vooraf wordt bekeken alvorens deze wordt uitgevoerd.

2.11 Vastleggen gegevens

Een dienstverlener legt de gegevens met betrekking tot het cliëntenonderzoek op toegankelijke wijze vast.⁶³ De gegevens worden gedurende vijf jaar na het tijdstip van het beëindigen van de zakelijke relatie of tot vijf jaar na het uitvoeren van de desbetreffende transactie bewaard.⁶⁴

⁶² Art. 2.10, eerste lid, Wwft BES jo. art. 7, derde lid en Bijlage D, onder 1a, Regeling witwassen en financieren van terrorisme BES.

⁶³ Art. 2.13, eerste lid, Wwft BES.

⁶⁴ Art. 2.13, tweede lid, Wwft BES.

Het betreft alle gegevens die zijn verkregen tijdens het cliëntenonderzoek en gedurende de relatie, zoals kopieën van de identiteitsdocumenten, rekeninggegevens, correspondentie, gespreksnotities over en met de cliënt, transacties van en andere dienstverlening aan die cliënt. Uit het dossier blijkt ook hoe het besluitvormingsproces rond de cliëntacceptatie tot stand gekomen is, bijvoorbeeld in het geval van hoog-risico cliënten.

Bij rechtspersonen worden ook de gegevens vastgelegd van de personen die bij de dienstverlener optreden voor de rechtspersoon. Van de UBO wordt de identiteit van de UBO en de wijze waarop deze identiteit is geverifieerd, vastgelegd. Indien een cliënt handelt als trustee legt een dienstverlener ook op opvraagbare wijze gegevens vast van de instellers, de trustees en de UBO's. Indien een cliënt handelt als vennoot van een personenvennootschap legt een dienstverlener gegevens vast van de vennoten, de personen die bevoegd zijn inzake het beheer van de personenvennootschap en de personen die in belangrijke mate invloed kunnen uitoefenen of belangen hebben.

De volgende gegevens moeten in ieder geval worden vastgelegd:⁶⁵

- a. naam, adres, woonplaats/ plaats van vestiging van:
 - i. de cliënt
 - ii. de UBO

iii. degene te wiens name het depot of de rekening wordt gesteld

iv. degene die toegang tot het safeloket zal hebben

v. degene te wiens name een uitbetaling of transactie wordt verricht

vi. alsmede van hun vertegenwoordigers

b. de aard, het nummer en de datum en plaats van uitgifte van het document met behulp waarvan de identiteitsvaststelling heeft plaatsgevonden⁶⁶

c. de aard van de dienst

d. in het geval van:

- i. het in bewaring nemen van effecten, bankbiljetten, munten, muntbiljetten, edele metalen en andere waarden:
 - het desbetreffende depotnummer
 - de marktwaarde die deze waarden vertegenwoordigen op het tijdstip van de inbewaringneming, of bij ontstentenis van een marktwaarde het bedrag dat deze waarden vertegenwoordigen, berekend volgens andere in het maatschappelijk verkeer gebruikelijke waarderingsgrondslagen, of indien het bedrag dat deze waarden vertegenwoordigen in redelijkheid niet kan worden vastgesteld, een nauwkeurige omschrijving van die waarden.

⁶⁵ Art. 2.13, eerste lid jo. bijlage B, Wwft BES.

⁶⁶ Het bewaren van een kopie van bijvoorbeeld een paspoort of een identiteitsbewijs is niet verplicht. De dienstverlener kan ook de gegevens van het document noteren en bewaren (ECLI:NL:CBB:2017:235).

- ii. het openstellen van een rekening:
 - een duidelijke omschrijving van de soort rekening
 - het aan die rekening toegekende nummer
- iii. verhuur van een safeloket: het nummer of een andere onderscheidende aanduiding van het desbetreffende safeloket
- iv. het verrichten van uitbetalingen ter zake van het verzilveren van coupons of vergelijkbare stukken van obligaties of vergelijkbare waardepapieren:
 - het bedrag dat met de transactie is gemoeid
 - het desbetreffende rekeningnummer
- v. het sluiten van een levensverzekering: het nummer van de rekening ten laste waarvan de premiebetaling wordt gedaan
- vi. het doen van een uitkering uit hoofde van een levensverzekering: het nummer van de rekening ten gunste waarvan de uitkering wordt gedaan
- vii. aangaan van een verplichting tot betaling ten behoeve van de houder van een creditcard aan degene die het vertoon van die creditcard bij wijze van betaling heeft aanvaard, het uitgeven van creditcards of het beheer van creditcards waaronder in elk geval wordt verstaan de uitvoering van betalingstransacties via creditcards: het creditcard of debitcard-nummer met vervaldatum, dan wel het chequenummer tezamen met het corresponderende bankrekeningnummer

- viii. verrichten van geldtransacties: het creditcard of debitcard-nummer met vervaldatum, dan wel het chequenummer tezamen met het corresponderende bankrekeningnummer
- ix. gelegenheid bieden mee te dingen naar prijzen en premies in het kader van de exploitatie van hazardspelen waaronder speelcasino's: de aard, herkomst, bestemming, omvang en andere unieke kenmerken van de betrokken waarden of zaken
- x. verlenen van trustdiensten: de identiteit van de betrokken vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen.

2.12 Beoordelen en classificeren cliënt

Een dienstverlener stelt van elke cliënt met wie hij een zakelijke relatie onderhoudt een risicoprofiel op.⁶⁷ Dit risicoprofiel omvat ook het verwachte transactieprofiel. Dit is van belang voor de voortdurende controle op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van die relatie uit te voeren transacties, ten einde te verzekeren dat deze overeenkomen met de kennis die de dienstverlener heeft van de cliënt en van het risicoprofiel. Dienstverleners kunnen alleen ongebruikelijke transacties opmerken als ze een goed beeld hebben van de betreffende cliënt. Indien uit bepaalde transacties blijkt dat de cliënt afwijkt van het profiel, dient de dienstverlener na te gaan welke risico's dit oplevert.

Dienstverleners delen hun cliënten in een risicocategorie in. De categorisering omvat ten minste de volgende klassen:

- laag risico⁶⁸
- hoger risico⁶⁹
- normaal risico
- onacceptabel risico

2.13 Binnen risicotolerantie?

Een dienstverlener kan op basis van het cliëntenonderzoek en het vastgestelde risicoprofiel concluderen dat een bestaande of voorgenomen relatie met een cliënt te grote integriteitsrisico's met zich brengt. Daarnaast kan het voorkomen dat het cliëntenonderzoek mislukt, bijvoorbeeld door het ontbreken van noodzakelijke informatie, waardoor de dienstverlener niet kan vaststellen wie haar cliënt precies is en/of welk doel de voorgenomen zakelijke relatie heeft, en of de beoogde dienstverlening passend is.

Voorbeelden van onacceptabele risico's

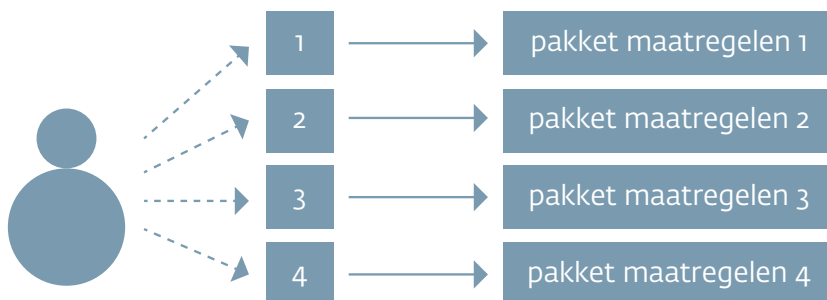
- Problemen bij het verifiëren van de identiteit van de cliënt of de UBO.
- Cliënten die anoniem wensen te blijven dan wel fictieve identiteitsgegevens verstrekken.
- Shell-banks (banken die geen fysieke aanwezigheid hebben in het land waar ze gevestigd zijn en een vergunning hebben).
- De cliënt staat op een sanctielijst.
- Cliënten van wie blijkt dat, bijvoorbeeld mede op basis van aanvullende informatie, de combinatie van cliënt met de producten die deze wil afnemen onacceptabele risico's meebrengt.
- Cliënten die geen of onvoldoende informatie willen verstrekken over (dan wel ontoereikende documentatie ter verificatie daarvan kunnen overleggen) de aard en achtergrond van de cliënt, het doel van de zakelijke relatie, en in het bijzonder de bron van de middelen van de cliënt.
- Organisatiestructuur van de cliënt of het doel van de structuur waar de doelvennootschap toe behoort blijkt na onderzoek complex of niet transparant, gelet op de activiteiten van de cliënt, zonder dat hier een logische, bedrijfseconomische verklaring aan ten grondslag ligt.

⁶⁸ Art. 2.8 Wwft BES.
⁶⁹ Art. 2.10 Wwft BES.

- Professionele tegenpartijen die niet over de vereiste vergunningen beschikken, zogenaamde illegale financiële ondernemingen.
- Cliënt geeft de dienstverlener onvoldoende inzicht in structuren, geldstromen en/of zijn fiscale motieven.

2.14 Toekennen niveau van beheersing

De Wwft BES is risicogebaseerd. Dat houdt ook in dat het niveau van beheersing moet passen bij het risicoprofiel van de cliënt. Het niveau van beheersing heeft bijvoorbeeld betrekking op de frequentie van de periodieke review en op de intensiteit van de voortdurende monitoring.

In gevallen waarin volgens de dienstverlener een hoger risico bestaat op witwassen of financieren van terrorisme, neemt de dienstverlener aanvullende beheersmaatregelen (als deze niet al worden toegepast). Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de volgende maatregelen: extra controles op zakelijke relaties en correspondentrelaties; beperken of niet uitvoeren van transacties;

- bij transacties diepgaander onderzoek naar de rationale en naar de bron van de middelen;
- verplichte tweedelijns advisering;
- 'bad press' monitoring.

De dienstverlener legt in haar beleid vast welk niveau van beheersing passend bij een gegeven risico. Het gekozen niveau van beheersing voor een cliënt wordt vastgelegd.

2.15 Weigeren cliënt

Een dienstverlener voert het cliëntenonderzoek uit voordat de zakelijke relatie wordt aangegaan of een incidentele transactie wordt uitgevoerd. Het is verboden een zakelijke relatie aan te gaan of een transactie uit te voeren indien de dienstverlener geen cliëntenonderzoek heeft verricht of het cliëntenonderzoek niet heeft geleid tot:⁷⁰

- identificatie en verificatie van de cliënt en van de UBO's;
- inzicht in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt;
- vaststelling van het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie;
- identificatie en verificatie van degene die de cliënt vertegenwoordigt; en
- duidelijkheid over of de cliënt voor zichzelf optreedt of voor een derde ('stroman-risico').

Een dienstverlener kan dus op basis van het cliëntenonderzoek concluderen dat een (potentiële) cliënt een te hoog risico op betrokkenheid bij witwassen of terrorismefinanciering met zich brengt. Daarnaast kan het voorkomen dat het cliëntenonderzoek niet volledig uitgevoerd kan worden, bijvoorbeeld door het ontbreken van noodzakelijke cliëntinformatie, en de dienstverlener dus niet kan vaststellen wie haar cliënt precies is en/of welk doel de voorgenomen zakelijke relatie heeft. In deze gevallen gaat de dienstverlener geen zakelijke relatie aan met de cliënt dan wel verbreekt zij de zakelijke relatie en voert zij geen transacties uit.

Om te waarborgen dat aan deze verplichtingen wordt voldaan, neemt de dienstverlener in het cliëntacceptatiebeleid op onder welke omstandigheden de relatie met de cliënt wordt geweigerd (zie ook §1.10) en wanneer dit leidt tot de melding van een ongebruikelijke transactie aan FIU-NL (zie hierna).

2.16 Voorgenomen ongebruikelijke transactie?

Indien de dienstverlener aanwijzingen heeft dat de (potentiële) cliënt betrokken is bij witwassen of het financieren van terrorisme dan is zij verplicht daarvan melding te doen bij de Financiële Inlichtingen Eenheid (FIU-NL).⁷¹ Zie ook deze Good practice onder *Transactie potentieel ongebruikelijk?*

De dienstverlener doet ook een melding aan de Financial Intelligence Unit – Nederland (FIU-NL) van het weigeren/niet accepteren van een cliënt als het cliëntenonderzoek niet de vereiste gegevens heeft opgeleverd en er indicaties zijn van betrokkenheid bij witwassen of terrorismefinanciering.⁷²

⁷¹ Art. 3.5 jo. art. 3.4 Wwft BES jo. art. 6 jo. bijlage A Regeling ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES.

⁷² Art. 3.5, vierde lid Wwft BES.

3 Transactiemonitoring

3.1 Transactiemonitoring

Dienstverleners zijn verplicht een voortdurende controle uit te oefenen op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van deze zakelijke relatie verrichte transacties.⁷³ Transactiemonitoring heeft als doel ongebruikelijke transacties en transactiepatronen te identificeren. Is er aanleiding om te veronderstellen dat een (voorgenomen) transactie verband houdt met witwassen of terrorismefinanciering, dan moet de dienstverlener deze transactie als ongebruikelijk melden bij FIU-NL. Om dit te kunnen doen is het van cruciaal belang dat dienstverleners beschikken over een effectief transactiemonitoringsproces.

Het transactiemonitoringsproces kan door de dienstverlener op eigen wijze risicogebaseerd worden ingevuld. Er kan sprake zijn van pre-transactiemonitoring, post-event transactiemonitoring of van beide waarbij zowel vooraf als achteraf transacties worden gemonitord.

Om te bepalen hoe de dienstverlener haar transactiemonitoringsproces inricht, maakt de dienstverlener een afweging tussen kosten, risico's en de in te zetten methode. Dat hangt sterk af van de aard, omvang en de risico's van de activiteiten van de dienstverlener, en van het aantal transacties dat dagelijks door de dienstverlener wordt uitgevoerd. De wetgever eist niet dat

transactiemonitoring geautomatiseerd gebeurt. De keuze voor handmatig of geautomatiseerd monitoren is dus aan de dienstverlener, maar moet voldoende onderbouwd worden. Bij grotere hoeveelheden transacties kan geautomatiseerde transactiemonitoring bijvoorbeeld de effectiviteit, consistentie en doorlooptijd van monitoring borgen.

Transactie

Het begrip transactie wordt in de Wwft BES ruim opgevat en omschreven als "handeling of samenstel van handelingen van of ten behoeve van een cliënt in verband met het afnemen of het verlenen van diensten". Dit betekent dat alle met de financiële transactiedata samenhangende informatie waarvan de dienstverlener kennisneemt in het kader van de dienstverlening, kan worden meegenomen bij de transactiemonitoring.

De woorden "handeling of samenstel van handelingen van of ten behoeve van een cliënt" worden zo uitgelegd dat ook een passieve betrokkenheid van de dienstverlener (doordat zij wetenschap heeft van de transactie) de wettelijke meldplicht kan activeren.

⁷³ Art. 2.2 lid 2 sub d Wwft BES.]

Good practices – transactiemonitoring

DNB biedt handvatten hoe dienstverleners het transactiemonitoringsproces kunnen inrichten en verbeteren. De belangrijkste kenmerken van een adequaat transactiemonitoringsproces zijn in deze tabel weergegeven.

1. Dienstverleners vertalen de risico's op witwassen en terrorismefinanciering die uit de SIRA voortvloeien zichtbaar door naar het transactiemonitoringsproces. Bij de bepaling van het risicoprofiel van de cliënt en/of 'cliënt peergroups' betrekken dienstverleners ook het verwachte transactiegedrag.
2. Dienstverleners hebben voldoende beleid voor transactiemonitoring opgesteld en hebben dit beleid voldoende uitgewerkt in onderliggende procedures en werkprocessen.
3. Dienstverleners beschikken over een (geautomatiseerd) transactiemonitoringsproces en hebben een onderbouwde en toereikende set aan business rules (detectieregels met scenario's en grenswaarden) om witwas- en terrorismefinancieringsrisico's te detecteren. Dienstverleners testen deze business rules periodiek, zowel op technische aspecten als effectiviteit.

4. Dienstverleners beschikken over een adequaat meld- en alertafhandelingsproces. Dienstverleners zorgen ervoor dat voorgenomen en uitgevoerde ongebruikelijke transacties onverwijld en volledig aan de FIU-NL worden gemeld. In dit proces zijn per alert overwegingen en conclusies vastgelegd om te komen tot het sluiten dan wel escaleren van alerts.
5. Dienstverleners hebben hun governance ten aanzien van transactiemonitoring zodanig ingericht dat sprake is van een duidelijke functiescheiding.
6. Dienstverleners beschikken over een toegesneden trainingsprogramma voor hun medewerkers. De medewerkers zijn zich bewust van de witwas- en terrorismefinancieringsrisico's van transacties.

Niet voldoen aan meldplicht

Op het moment dat een dienstverlener, al dan niet opzettelijk, niet of niet tijdig voldoet aan de meldplicht, is sprake van meldverzuim. Een dienstverlener maakt zich daarmee schuldig aan een misdrijf of een overtreding, waaraan consequenties verbonden kunnen worden.

3.2 Voorgenomen transactie

Een voorgenomen transactie is een transactie die nog niet is uitgevoerd. Dit zijn bijvoorbeeld situaties waarbij face-to-face contact plaatsvindt tussen een cliënt en de medewerker van de dienstverlener. Of waarbij een opdracht tot een transactie door een cliënt wordt ingetrokken zonder een aannemelijke verklaring.

Door middel van pre-transactiemonitoring kunnen voorgenomen transacties worden gemonitord.

3.3 Pre-transactiemonitoring

Pre-transactiemonitoring vindt plaats voordat de transactie is uitgevoerd en heeft met name betrekking op die situaties waarbij face-to-face contact plaatsvindt tussen cliënt en de medewerker van de dienstverlener. Denk hierbij aan een cliënt die bij de balie van een kantoor komt en contanten wil omwisselen, versturen of op een bankrekening wil storten. Door middel van pre-transactiemonitoring kunnen ongebruikelijke

transacties mogelijk al vóór het uitvoeren of tijdens de uitvoering van de transacties gedetecteerd worden.

Good practice

Een bank signaleert bij een transactie dat de aangekochte producten afwijken van de reguliere business van de cliënt. De transactie wordt op 'on hold' gezet en bij de compliance officer gemeld. De compliance officer adviseert om navraag te doen bij de cliënt. Uit navraag door de accountmanager bij de cliënt blijkt dat de cliënt een tweede activiteit is begonnen en daarvoor investeringen doet. Het bewijs hiervan wordt inderdaad aangeleverd. Na akkoord van de compliance officer wordt de transactie alsnog uitgevoerd.

Good practice

Bij een geldtransactiekantoor komt een persoon aan de balie voor een geldtransactie. Hij stort USD 1.200, terwijl bekend is dat de persoon geen werk heeft. De persoon kan niet goed verklaren hoe hij aan het geld komt, en het geldtransactiekantoor besluit om de geldtransactie niet uit te voeren.

3.4 Post-event transactiemonitoring

Bij post-event transactiemonitoring is de transactie reeds door de dienstverlener uitgevoerd en vindt de transactiemonitoring achteraf plaats. De inrichting van het post-event transactiemonitoringsproces hangt sterk af van de aard en omvang van de dienstverlener, en van het aantal transacties dat dagelijks door de dienstverlener wordt uitgevoerd. De wetgever eist niet dat transactiemonitoring geautomatiseerd gebeurt. De keuze voor handmatig of geautomatiseerd monitoren is dus aan de dienstverlener, maar moet voldoende onderbouwd worden.

Good practices post-event transactiemonitoring

In het post-event transactiemonitoringsproces zijn de volgende stappen te onderscheiden:

#	Stap	Toelichting
1	Risicoidentificatie	Tijdens het identificatieproces analyseert de dienstverlener systematisch de witwas- en terrorismefinancieringsrisico's die diens verschillende soorten cliënten, producten, distributiekkanalen en transacties met zich brengen. De uitkomsten van deze analyse legt de dienstverlener vast in de SIRA. Deze SIRA vertaalt de dienstverlener vervolgens door naar beleid, bedrijfsprocessen en procedures omtrent transactiemonitoring. Bij het identificeren en analyseren van de risico's hoort ook dat de dienstverlener diens cliënten indeelt in risicocategorieën, bijvoorbeeld hoog, midden en laag, op grond van de witwas- en terrorismefinancieringsrisico's die de zakelijke relatie met de cliënt met zich brengt. Voor de bepaling van het risicoprofiel van een cliënt maakt de dienstverlener een transactieprofiel op basis van de verwachte transacties of het verwachte gebruik van het product van een cliënt (of cliëntgroep via zogenoemde 'peergrouping'). Door een dergelijk transactieprofiel aan te maken, kan de dienstverlener in voldoende mate monitoren dat de transacties die tijdens de duur van de relatie verricht worden, overeenkomen met de kennis die de dienstverlener heeft van de cliënt en diens risicoprofiel.
2	Patronen en transacties detecteren	Voor het detecteren van ongebruikelijke transactiepatronen en transacties die kunnen duiden op witwassen of financieringen van terrorisme maken dienstverleners gebruik van een transactiemonitoringsproces. Dit kan via een handmatig proces of een geautomatiseerd post-event transactiemonitoringssysteem, afhankelijk van de aard en omvang van de dienstverlener en van het aantal transacties dat dagelijks door de dienstverlener wordt uitgevoerd. Alvorens hiervan gebruik te maken borgt de dienstverlener dat alle bronsystemen van te monitoren transacties zijn geïdentificeerd en dat de data
3	Data-analyse	De dienstverlener analyseert de transactiedata, bijvoorbeeld met behulp van een transactiemonitoringssysteem of gebruik van specifieke en intelligent ingerichte software. Geautomatiseerde transactiemonitoringssystemen genereren op basis van business rules, zogenoemde 'alerts'. Met een alert wordt een signaal bedoeld dat duidt op een mogelijk ongebruikelijke transactie. De dienstverlener onderzoekt de mogelijke ongebruikelijke transacties. De bevindingen van het onderzoek dienen adequaat en duidelijk te worden vastgelegd. Wanneer uit de onderzoeksbevindingen blijkt dat de transactie ongebruikelijk is, meldt de dienstverlener deze transactie onverwijld aan de FIU-NL. De overwegingen en besluitvorming om een transactie wel of niet te melden, heeft de dienstverlener voldoende inzichtelijk gemaakt en vastgelegd.
4	Beoordeling, maatregelen en vastlegging	Vervolgens beoordeelt de dienstverlener de gevolgen van een melding aan de FIU-NL en een eventuele terugmelding van de FIU-NL voor het risicoprofiel van de cliënt en stelt de dienstverlener vast of eventuele aanvullende beheersmaatregelen genomen moeten worden. Sluitstuk van het transactiemonitoringsproces is de bewaring van gegevens die de dienstverlener verkrijgt in het kader van transactiemonitoring. In dit verband bewaart de dienstverlener de gegevens van de melding van de ongebruikelijke transactie en legt deze vast, op zodanige wijze dat die gegevens opvraagbaar zijn en de desbetreffende transactie re-construeerbaar is gedurende vijf jaar na het tijdstip van het doen van de melding.

Good practice - Transactieprofiel

Een goed werkbaar transactieprofiel voldoet in ieder geval aan de volgende zes voorwaarden:

1. Actueel: het transactieprofiel is up-to-date en voorzien van een datum. Alle relevante wijzigingen worden tijdig verwerkt.
2. Volledig: alle bankrekeningnummers, alle namen van de begunstigten en betalingsbevoegden en alle relevante activiteiten zijn opgenomen.
3. Specifiek: de verwachte posten/geldstromen zijn duidelijk beschreven, onder andere de bedragen, diensten en de frequentie. Opgenomen (grens)bedragen zijn goed onderbouwd en kunnen daadwerkelijk bijdragen aan het herkennen van ongebruikelijke transacties.
4. Overzichtelijk: met inzichtelijke schema's zijn geldstromen op eenvoudige wijze goed en overzichtelijk weergegeven.
5. Onderbouwd: het transactieprofiel is onderbouwd met relevante stukken die de geprognosticeerde geldstromen toelichten en verklaren.
6. Vastgelegd: het transactieprofiel is vastgelegd in het cliëntendossier.

3.5 Transactie potentieel ongebruikelijk?

Indien een dienstverlener transacties aantreft die buiten het verwachte patroon en/of profiel vallen of die geen economisch of juridisch doel hebben, dan onderzoekt zij wat de achtergrond en het doel van de transactie was. Daarbij besteedt een dienstverlener bijzondere aandacht aan ongebruikelijke transactiepatronen en aan transacties die naar hun aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengen.

Indicatoren ongebruikelijke transactie

Indien een transactie aan bepaalde indicatoren voldoet, meldt de dienstverlener de transactie aan de FIU-NL. De wetgever heeft voor categorieën dienstverleners indicatoren voorgeschreven.

Voor alle dienstverleners is één subjectieve indicator van toepassing. De subjectieve indicator betreft een transactie waarbij de dienstverlener aanleiding heeft om te veronderstellen dat deze verband kan houden met witwassen of financieren van terrorisme. Iedere dienstverlener beoordeelt of een bepaalde transactie wellicht melding behoeft omdat er mogelijk sprake is van witwassen of financieren van terrorisme. Dienstverleners hebben een eigen verantwoordelijkheid voor het adequaat melden van ongebruikelijke transacties.

Daarnaast gelden objectieve indicatoren per categorie dienstverlener. De objectieve indicatoren beschrijven een situatie waarin een transactie altijd moet worden gemeld. De volgende objectieve indicatoren voor ongebruikelijke transacties zijn vastgesteld voor de volgende categorieën dienstverleners:⁷⁴

■ kredietinstellingen en geldtransactiekantoren:

- Een girale transactie voor een bedrag van boven de USD 11.000.
- Een contante transactie voor een bedrag van boven de USD 11.000.
- Een contante storting voor een bedrag van USD 11.000 of meer ten gunste van een credit card of een vooraf betaald betaalinstrument (prepaid card).
- Het gebruik van een credit card of een vooraf betaald betaalinstrument (prepaid card) in verband met een transactie voor een bedrag van USD 11.000 of meer.
- Een geldtransfer voor een bedrag van USD 2.000 of meer, tenzij het een geldtransfer betreft door een dienstverlener die de afwikkeling van bedoelde geldtransfer overlaat aan een andere dienstverlener waarop de meldingsplicht, bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, van de Wwft BES, eveneens van toepassing is.

■ Voor levensverzekeraars (en assurantiebemiddelaars):

- Levensverzekeringen waarvoor de eerste premiebetaling of de koopsom meer dan USD 11.000 bedraagt.
- Levensverzekeringen waarvoor de eerste premiebetaling of de koopsom meer dan USD 6.000 in contanten bedraagt.
- De premie/koopsombetaling bedraagt meer dan USD 140.000.⁷⁵
- Een contante uitkering van boven USD 11.000.
- Een uitkering van boven USD 50.000 op een rekening bij een bank buiten de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba binnen 5 jaar na het sluiten van de verzekering.⁷⁶

■ Creditcard bedrijven en kredietinstellingen:

- Contante storting door de cliënt in het openbaar lichaam Bonaire, Sint Eustatius of Saba ten gunste van een creditcardrekening boven USD 2.000.
- Gebruik van de creditcard in verband met transacties boven USD 11.000 in of vanuit het openbaar lichaam Bonaire, Sint Eustatius of Saba.

■ Casino's:

- Het in depot nemen van munten, bankbiljetten en andere waarden boven USD 5.000.
- Transacties boven USD 5.000.

⁷⁴ Art. 3.4 Wwft BES jo. art. 6 jo. bijlage A Regeling ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES.

⁷⁵ Voor dienst e bijlage A van de wet.

⁷⁶ Voor dienst f bijlage A van de wet.

■ Trustkantoren:

- Alle contante transacties die het bedrag van USD 5.000 of de tegenwaarde daarvan in vreemde valuta te boven gaan waarbij de persoon die de meldingsverplichting heeft direct of indirect betrokken is.
- Transacties van USD 50.000 en hoger waaronder begrepen de aankoop of het verzilveren door cliënt van cheques, travellercheques of soortgelijke betaalmiddelen.
- Transacties van USD 500.000 en hoger waarbij cheques, travellercheques of soortgelijke betaalmiddelen zijn betrokken.

Bij indicatoren die zijn gerelateerd aan een grensbedrag beoordeelt de dienstverlener ook of er sprake is van een verband tussen twee of meerdere transacties. Dit kan aan de hand van het soort transactie en de bedragen waar het om gaat. Indien er een verband is, zouden deze transacties onder de subjectieve indicator gemeld kunnen worden.

De bevindingen van het onderzoek naar de (voorgenomen) transactie legt de dienstverlener in het cliëntendossier vast. Ook de overwegingen en besluitvorming om een transactie wel of niet te melden legt de dienstverlener vast. Indien een transactie aanleiding geeft om te vermoeden

dat deze verband houdt met witwassen of terrorismefinanciering meldt de dienstverlener de transactie onverwijld aan de FIU-NL.

3.6 Tweedelijsbeoordeling

DNB verwacht dat de dienstverlener heeft aangegeven wat de (adviserende) taak van compliance in relatie tot transactiemonitoring inhoudt. Bijvoorbeeld hoe dient te worden omgegaan met het advies van compliance ten aanzien van hoog-risico-gevallen. Ook kan compliance een taak hebben bij het melden van ongebruikelijke transacties aan de FIU-NL. Verder verwacht DNB dat bij compliance de controlerende taak (quality assurance) voor transactiemonitoring is belegd.

3.7 Transactie ongebruikelijk

Wanneer uit de onderzoeksbevindingen blijkt dat de transactie ongebruikelijk is, en welke indicator van toepassing is, meldt de dienstverlener deze transactie onverwijld bij de FIU-NL.⁷⁷

Aanvullend worden de overwegingen en besluitvorming om een transactie wel of niet te melden voldoende inzichtelijk gemaakt en vastgelegd. Bij

⁷⁷ Art. 3.5 Wwft BES.

twijfel of een transactie ongebruikelijk is kan de transactie beter wél aan de FIU-NL gemeld worden.

3.8 FIU-NL

Dienstverleners melden (voorgenomen) ongebruikelijke transacties onverwijld bij FIU-NL nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie bekend is geworden.⁷⁸

Geheimhoudingsplicht

Dienstverleners, en de personen die voor hen werkzaam zijn, zijn verplicht geheim te houden dat een melding van een ongebruikelijke transactie is gedaan, ook richting de cliënt op wie de melding betrekking heeft.⁷⁹

Uitzonderingen hierop zijn mogelijk voor zover dat uit de wet voortvloeit.

Overtreding van de geheimhoudingsplicht is strafbaar.

Gegevens die bij een melding worden verstrekt

De Wwft BES geeft een opsomming van de gegevens die bij een melding moeten worden verstrekt. Deze gegevens zijn voor de FIU-NL van essentieel belang om een ongebruikelijke transactie te kunnen analyseren. Indien een dienstverlener stelselmatig bepaalde gegevens niet aanlevert, kan de FIU-NL deze omissie in het meldgedrag aan de toezichthouder doorgeven en zou de

toezichthouder de dienstverlener een aanwijzing kunnen geven om interne procedures en controles ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering te ontwikkelen.

De Wwft BES geeft de volgende opsomming van de gegevens die bij een melding moeten worden verstrekt:⁸⁰

- de identiteit van de cliënt, de identiteit van de uiteindelijk belanghebbenden en, voor zover mogelijk, de identiteit van degene ten behoeve van wie de transactie wordt uitgevoerd;
- de aard en het nummer van het identiteitsbewijs van de cliënt en, voorzover mogelijk, van de overige in onderdeel a bedoelde personen;
- de aard, het tijdstip en de plaats van de transactie;
- de omvang en de bestemming en herkomst van de gelden, effecten, edele metalen of andere waarden die bij de transactie betrokken zijn;
- de omstandigheden op grond waarvan de transactie als ongebruikelijk wordt aangemerkt;
- een omschrijving van de bij de transactie betrokken zaken van grote waarde;
- aanvullende, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, gegevens.

⁷⁸ Art. 3.5 Wwft BES.

⁷⁹ Art. 3.10 Wwft BES.

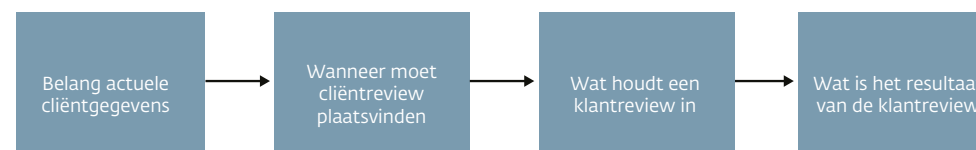
⁸⁰ Art. 3.5 Wwft BES.

Vrijwaringen

Indien een melding te goeder trouw en op correcte wijze, conform de vereisten van de Wwft BES, heeft plaatsgevonden gelden vrijwaringen voor de meldende dienstverlener. De Wwft BES kent een strafrechtelijke vrijwaring en een civielrechtelijke vrijwaring.⁸¹

⁸¹ Art. 3.8 en 3.9 Wwft BES.

4 Cliëntreview

4.1 Belang actuele cliëntgegevens

Een dienstverlener neemt redelijke maatregelen om ervoor te zorgen dat de gegevens die in het cliëntenonderzoek zijn verzameld juist en volledig zijn en actueel gehouden worden.⁸²

Het actueel houden van gegevens is integraal onderdeel van het cliëntenonderzoek. Om aan deze verplichting te voldoen kan een dienstverlener een reeds geïdentificeerde cliënt verzoeken om opnieuw gegevens en bescheiden te verschaffen.⁸³

⁸² Art. 2.2, zesde lid, Wvft BES.

⁸³ Kamerstukken II 2019/20, 35 458, nr. 3, p. 27.

4.2 Wanneer moet cliëntreview plaatsvinden?

Een belangrijke aanleiding is dat het cliëntendossier na verloop van een bepaalde periode opnieuw geactualiseerd moet worden. Dit betekent in de praktijk dat de dienstverlener een periodieke review uitvoert van cliëntendossiers. De periodiciteit en diepgang worden afgestemd op het risico.

Verder wordt hernieuwd cliëntenonderzoek gedaan in de volgende gevallen:⁸⁴

- opmerkelijk en afwijkend transactiegedrag;
- indien een cliënt deel uit gaat maken van een andere of gewijzigde eigendoms- of zeggenschapsstructuur;
- bij indicaties dat de cliënt betrokken is bij witwassen of financieren van terrorisme;
- bij twijfel aan de betrouwbaarheid van eerder verkregen gegevens van de cliënt;
- indien het risico van betrokkenheid van een bestaande cliënt bij witwassen of financieren van terrorisme daartoe aanleiding geeft – dit houdt ook in dat bij een laag risico de periodiciteit van de review lager kan zijn dan bij cliënten met bijvoorbeeld een normaal of verhoogd risico.

4.3 Wat houdt een cliëntreview in?

De diepgang van de review is afhankelijk van het risico. Een review bestaat in de regel uit de volgende elementen:

- Check op sancties, PEP en 'bad press'.
- Analyse van de transacties van de cliënt:⁸⁵
 - Vergelijking tussen werkelijk transactieprofiel met het vooraf opgestelde risicoprofiel/transactieprofiel bij on-boarding, met een nadere analyse van de verschillen die bijvoorbeeld buiten een vooraf gedefinieerde bandbreedte liggen.
 - Nagaan of transacties passen binnen doel en aard van de relatie.
 - Nagaan of de transacties in lijn zijn met de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden.
 - Nagaan of er sprake is van opvallende transacties of transactiepatronen in de transactieoverzichten. Hierbij kan bijvoorbeeld gekeken worden naar de hoogte van bedragen en cash transacties, bedragen die gelijk worden doorgestort naar een andere rekening, gebruik van de rekeningen door derden, onbekende tegenpartijen en vermenging (*commingling/pooling*).
 - Alle transacties die hierbij opvallen en niet direct kunnen worden verklaard, worden nader geanalyseerd. Ten behoeve van deze analyse wordt zo nodig nadere informatie ingewonnen bij de betreffende cliënt.

⁸⁴ Kamerstukken II 2019/20, 35 458, nr. 3, p. 27; art. 2.3 Wwft BES.

⁸⁵ Art. 2.2, tweede lid, onder d, Wwft BES; art. 2.5 Wwft BES. Art. 2.8, vierde lid, Wwft BES.

- Actualiseren van de cliëntgegevens, onder meer:⁸⁶
 - Contactgegevens
 - UBO-gegevens
 - Doel en aard van de relatie
 - Bron van de middelen
 - Transactieprofiel
- Actualiseren risicoclassificatie. De actualisering van de risicoclassificatie kan uiteraard gevolgen hebben voor het niveau van beheersing.

4.4 Wat is het resultaat van de cliëntreview?

Na de cliëntreview beschikt de dienstverlener over een actueel en goed vastgelegd cliëntendossier dat voldoet aan de vereisten. De dienstverlener heeft ook de risicoclassificatie geactualiseerd.

De review kan aanleiding zijn om afscheid te nemen van de cliënt:

- Een dienstverlener kan op basis van de review/ het cliëntenonderzoek concluderen dat een cliënt te grote integriteitsrisico's met zich brengt. In dat geval zal de dienstverlener afscheid willen nemen van de cliënt. Dit kan gebeuren bij de aanvang van de relatie, maar ook gedurende de relatie, wanneer de eisen aan het cliëntacceptatieproces worden aangescherpt naar aanleiding van interne en/of externe ontwikkelingen.

- Daarnaast kan het voorkomen dat het cliëntenonderzoek in het kader van de review mislukt – bijvoorbeeld door het ontbreken van noodzakelijke informatie – waardoor de dienstverlener niet (meer) kan vaststellen wie haar cliënt precies is en/of wie de UBO's zijn en/of welk doel de voorgenomen zakelijke relatie heeft, en of de beoogde dienstverlening passend is. Ook kan blijken dat er sprake is van een PEP, waardoor de dienstverlener aanvullende informatie nodig heeft die de cliënt niet verschaft.

Indien er al een zakelijke relatie met de cliënt is en de dienstverlener niet kan voldoen aan de vereisten van het cliëntenonderzoek, dan beëindigt de dienstverlener die zakelijke relatie.⁸⁷ Om te waarborgen dat aan al deze verplichtingen wordt voldaan en op een adequate manier afscheid kan worden genomen van bestaande cliënten, stelt de dienstverlener een cliëntexitbeleid op. Hierin geeft zij aan onder welke omstandigheden en volgens welke procedure en termijn de relatie met de cliënt wordt beëindigd.

Als de dienstverlener op basis van de review, en in het bijzonder op basis van de transactieanalyse, vaststelt dat er sprake is geweest van een of meer ongebruikelijke transacties dan meldt de dienstverlener deze transacties meteen nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie bekend is geworden, aan FIU-NL.⁸⁸

⁸⁶ De identiteit van de cliënt hoeft niet opnieuw geverifieerd te worden, tenzij er twijfels zijn aan de betrouwbaarheid van de eerder verstrekte identiteitsgegevens.

⁸⁷ Art. 2.4, derde lid, Wwft BES.

⁸⁸ Art. 3.5 Wwft BES.